

Boekverslag Warenaar (P. C. Hooft)

Suzan Hollman

© havovwo.nl (augustus 2002)

A Beschrijving

- 1 Aulularia van Plautus, Dat is WARENAR MET DE POT, geschreven door P.C. Hooft, Amsterdam, eerste druk in 1617.
- 2 Korte inhoud:

Proloog:

Hierin wordt door middel van twee allegorische figuren, Gierigheid en Mildheid, duidelijk gemaakt dat de grootvader van Warenaar een vrek was die een pot met geld in het huis heeft achtergelaten. Warenaar vindt de pot, zijn vader heeft er overigens nooit vanaf geweten. Hij blijft in armoede leven en vertelt niemand dat hij een pot met geld heeft. Hij zorgt ervoor dat de pot steeds op andere plaatsen verstopt is.

Warenaar is erg wantrouwend tegenover iedereen. Hij stuurt zijn dienstmeid, Reym, weg omdat hij bang is dat ze erachter komt dat hij een pot met geld heeft. Zij blijft toch bij hem in huis, omdat Klaertje, de dochter van Warenaar, op het punt staat te bevallen. Als Warenaar een boodschap moet doen, roept hij de dienstmeid toch terug, zodat zij erop kan letten dat er niemand binnenkomt. De buurvrouw van Warenaar, Geertruyd, wilt dat haar broer, Rijckert, gaat trouwen. Uiteindelijk besluit hij de hand te vragen van Klaertje via Warenaar. Hij denkt dat Rijckert met hem is aan het spotten omdat hij arm is, maar uiteindelijk ziet hij in dat dit niet het geval is en stemt toe. Warenaar zegt hem er wel bij dat hij geen geld heeft voor de bruidsschat, maar Rijckert heeft hier geen problemen mee en die avond wordt er een feestmaal georganiseerd op de kosten van Rijckert. Op een gegeven moment hoort Warenaar de hofmeester over een pot praten. Warenaar denkt dat het gesprek over zijn pot met geld gaat, wat overigens niet het geval is, en hij verstopt de pot op het kerkhof. Lecker, de knecht van Rijckert loopt langs het kerkhof en ziet Warenaar rondlopen. Deze denkt echter dat hij de pot al heeft gevonden en fouilleert hem. Uiteindelijk komt Warenaar erachter dat Lecker de pot niet heeft en verstopt hem ergens anders. Lecker ontdekt door de argwaan van Warenaar wat deze voor hem probeert te verbergen. Hij volgt hem en ziet waar Warenaar de pot verstopt. Hij graaft de pot op zodra Warenaar verdwenen is. Ritsert, de neef van Rijckert, heeft gehoord van het huwelijk en gaat naar Warenaar toe en verteld hem dat Klaertje zwanger is van hem en dat hij graag met haar zou trouwen. Zo zou haar tevens een schande bespaard blijven. Warenaar ontdekt dat hij bestolen is en door een misverstand in de communicatie denkt Warenaar dat Ritsert de schuldige is. Als het misverstand is opgelost, vraagt Ritsert om de hand van Klaertje. Rijckert ziet af van het huwelijk. Ritsert loopt hierop Lecker tegen het lijf en merkt op dat de pot met goud onder zijn jas verstopt houdt. Ondertussen is Reym snel Geertruyd gaan halen, omdat Klaertje aan het bevallen is. Lecker en Ritsert komen aan bij Warenaar en geven hem de pot terug. Warenaar is erg blij, maar hij heeft zijn lesje wel geleerd. Hij geeft de pot aan Ritsert als huwelijkscadeau. Reym komt met de pasgeboren zoon aan en Warenaar is erg gelukkig. Lecker vraagt aan Ritsert vijfhonderd gulden omdat hij deze vergokt heeft en uiteindelijk krijgt hij ze van hem. Uiteindelijk is dus toch nog alles op zijn pootjes terecht gekomen en is iedereen gelukkig.

B Verdieping

- 3 a Het door mij gelezen boek komt uit de Renaissance.
b P.C. Hooft wordt ook wel de meest karakteristieke vertegenwoordiger van de Renaissance - kunst genoemd. In deze nieuwe visie op de literatuur moest een stuk beledend en diepzinnig zijn en er kwamen ingenieuze woordspelingen en dubbelzinnigheden in voor. Dit is in dit verhaal ook geval. Je vindt er duidelijk in terug dat de schrijver je iets wil leren, dat hij iets over wil brengen.
c Dat de schrijver je iets wilt leren, is duidelijk te zien aan het einde van het blijspel. Warenaar is gedurende het hele verhaal gierig geweest, maar later geeft hij zijn pot met geld aan het bruidspaar en

Boekverslag Warenar (P. C. Hooft)

Suzan Hollman

© havovwo.nl (augustus 2002)

---

zegt hij dat zijn pot kwijt wil, omdat het hem alleen maar leed heeft gekost. Hiermee wil de schrijver dus uitdrukken dat gierig zijn slecht is. Warenar heeft dat uiteindelijk dus ook ingezien. (pagina 92 r 1454 t/m 1457)

De aparte woordspelingen zijn ook duidelijk terug te vinden op sommige plaatsen in het verhaal. Een voorbeeld hiervan is op bladzijde 14 (r 88 t/m 107) Een zin hieruit is bijvoorbeeld (r 93): *Hoe gaetse voort, as ien luys op ien terighe huyck*, waarmee wordt bedoeld: *O, ze is zo traag als een luis op een met teer besmeurde jas*.

- 4 a Het door mij gelezen werk hoort tot de blijspelen.
b De mensen in de lagere klassen traden in het voetlicht, de taal was meer spreektaal en het eindigde met een happy end. Dit is in dit verhaal ook duidelijk het geval.
- Eerst zijn er tal van problemen die zich gedurende het verhaal voordoen, zoals het verliezen van de pot met geld, maar deze zijn aan het einde allemaal opgelost en zo eindigt het met een happy end. Het blijspel had ook een duidelijke functie: het publiek een spiegel voorhouden. Het publiek diende een ethisch – didactisch doel. Zo is in dit verhaal Warenar, de hoofdpersoon, een vrek die verblind is door zijn eigen pot met geld. P.C.Hooft hield zijn publiek met dit stuk een spiegel van hebzucht voor. Het doel was dus het publiek de normen en waarden van juist sociaal gedrag voor te houden. Het toneel laat de fouten en gebreken van de mens zien. Er zit dus een moraal in.

C Evaluatie

Onderwerp

- 5 a 1 Het hoofdonderwerp is Warenar met de pot met geld. Er komen natuurlijk nog een aantal zaken bij kijken, maar hier draait het uiteindelijk allemaal om.
2 Het verhaal is leuk verteld en uitgewerkt. Het is leuk om te lezen wat voor toneelstukken er toen werden opgevoerd of welke stukken men in die tijd las.
3 Een goed voorbeeld van Warenar en zijn verblindheid voor de pot met geld is te vinden op bladzijde 14 (r 99 t/m 107) en op bladzijde 44 (r 621 t/m r 626):

s'Is argh as de droes, en wilse haer best temen,
Ick sorgh se selme noch iems uyt den nest nemen,
So deurtrapt slim issej, en soo duyvels beus,
Krijchtse de snof vande Pot mit ghelt inde neus,
Ick bin armer man as de ghevanghen slaven.
Nu moet ick de vloer iens weer op gaen graven,
En sien ofse noch staet soo ickse heb e stelt.
As ick denck datter yemant mocht raken after 'tghelt,
Soo word ick kilkout van boven tot onderen.

Neen by gort, soo lang as het dear leyt en heb ick gien vree:
Waer ick gae, waer ick stae, het kats – hoeft moet mee,
Ofinen dat gespuys daer eens ging inde aerde wroeten:
Men loerd' me soo niet, het moest uyt de paerde voeten.
Raecktenser after het was voorseecker hor.
Loopt nou binnen, wilje kock, mit al jou ghesnor.

Gebeurtenissen

- b 1 De gebeurtenissen worden duidelijk en leuk omschreven.
2 De belangrijkste gebeurtenis is naar mijn mening die keer dat Lecker de pot met goud heeft gestolen en hem hierna terug geeft aan Warenar. Deze is hierna als het ware genezen van zijn gierigheid. Doordat de gebeurtenissen goed en makkelijk omschreven worden is het verhaal goed te begrijpen.
3 Op pagina 92 (r 1453 t/m r 1460) is te lezen hoe Warenar zijn pot weggeeft als bruidsschat aan

Boekverslag Warenaar (P. C. Hooft)

Suzan Hollman

© havovwo.nl

(augustus 2002)

Ritsert:

RITSERT: Sae daer.

WARNAR: O Pot! Wat hebjeme hertseer ekost,

'kWil niet weer an den dangs, 'khebbet qualijck by ervaren, 'kSel mijn leven gien Potten mit ghelt mier bewaren.

Ick bin dat spul al moe, dats rayn uyt eseyt.

RITSERT: Wel hoe dan toe?

WARNAR: Maer ick danckje van jou trouwickeyt,

Ick heb genoeg om of te leven, en om dat ick voor dat kruys grou,

Schenck ickje al 'tgelt ten hylick mitje toekomstende huysvrouw.

Personages

- c 1 *Warenaar*: de hoofdpersoon in het verhaal. Hij is rond de zeventig jaar oud en erg gierig. Ook is hij erg wantrouwend. De gierigheid gooit zijn hele leven overhoop en hij is voortdurend bang zijn geld te verliezen. Hij heeft niet eens in de gaten dat zijn dochter al negen maanden zwanger is. Als zijn pot met geld toch wordt gestolen en hij deze later wel weer terug krijgt is hij genezen van zijn gierigheid.
- Klaertje*: de dochter van Warenaar. ze is hoogzwanger van Ritsert waar ze uiteindelijk ook mee zal trouwen.
- Reym*: De dienstmeid van Warenaar. Ook al wordt ze vaak uitgescholden en weggestuurd door Warenaar, blijft ze toch bij hen in huis wonen. Ze komt over als een aardige vrouw. Ze helpt ook bij de bevalling van Klaertje.
- Geertruyd*: De buurvrouw van Warenaar. Ook is ze de zus van Rijckert en de moeder van Ritsert.
- Rijckert*: De buurman van Warenaar en de broer van Geertruyd. Hij was op zoek naar een vrouw en had de hand van Klaertje gevraagd, maar uiteindelijk is dit niet door gegaan omdat Ritsert een kind bij haar had verwekt en hij met haar om deze reden zou trouwen.
- Ritsert*: De zoon van Geertruyd. Hij heeft een kind verwekt bij Klaertje en zal uiteindelijk met haar gaan trouwen. Hij heeft er tevens voor gezorgd dat Lecker de pot met geld terug heeft gegeven aan Warenaar. Uiteindelijk heeft hij deze zelf gekregen als bruidsschat.
- Lecker*: De knecht van Rijckert. Hij heeft de pot van Warenaar gestolen, hij had namelijk grote schulden, maar heeft deze uiteindelijk wel teruggegeven.
- Casper*: Hofmeester van Rijckert
- Teeuwes*: De kok van Rijckert

- 2 Sommige personages zijn natuurlijk beter uitgewerkt dan de andere, maar dat ligt aan de rol die het personage in het verhaal speelt. Wel heeft iedere persoon één bepaalde karaktertrek waardoor je goed kunt afleiden hoe deze persoon is. Warenaar is gedurende het hele boek een gierigaard, alleen op de laatste bladzijden slaat hij om. Alleen bij Warenaar is omslag in gedrag te bespeuren. In dit verhaal heb ik me niet kunnen verplaatsen in de personen, omdat het dialogen zijn. Mensen praten tegen elkaar of denken iets. Je merkt hierbij duidelijk dat je echt het publiek bent.
- 3 De gierigheid van Warenaar komt gedurende het hele verhaal sterk naar voren, een aantal voorbeelden van dergelijke passages zijn te vinden op bladzijde 18(r 160 t/m 182) Een aantal regels hieruit zijn hieronder te lezen:

WARENAR: Daer en boven sellense niet anders dencken konnen
Waerom dat ick wegh blijf, als dat ick 'ghelt heb evonnen.
Se hebbe me lang ekennt voor suynisch en vroet,
Des sel het seer lichterlijck worden vermoet
Dat ik nu versuym haer te raden tot sparen,
Om dat ick doende bin mit wat grooters te winnen of te bewaren,
En hoe nauw dat ick heel, noch schijnt het dat meest
Al de Werelt dat droomen ken; met sulcken feest
Segghense go'en dagh die my nu ontmoete,

Boekverslag Warendar (P. C. Hooft)

Suzan Hollman

© havovwo.nl (augustus 2002)

Daermen my te voren hiel magertjens pleech te groeten.
't Is go'en dach Warnar, waer heen Warnar? Hoe vaertet al vaer?
Adieu, t'uwel besten, vaert wel, een goet jaer.
Ick sorgh sy ruycken longt, dit ken veur niet niet komen.
Maer ick wil gaen daer ick voor heb enomen,
En helpen daer 'twerck op 'tspoedichst' aen een zy,
Dat ick haest op de bien weer nae huys toe ty.

d Opbouw

- 1 Ik vind het verhaal absoluut niet ingewikkeld van opbouw.
- 2 Alles wordt in chronologische volgorde verteld waardoor het verhaal makkelijk te volgen is.
- 3 Een bewijs is hier eigenlijk moeilijk te geven aan de hand van een citaat. Om toch een voorbeeld te geven, heb ik het verloop van het huwelijk van de dochter van Warendar beschreven:

Op bladzijde 27 (*r302 t/m 305*) vraagt Rijckert de hand van Warendars dochter:

RIJCKERT: Daer toe gheef zijn seghen de opperste Heer,
Nae dien dar ghy mijn wel kent, en ick jou mede,
Soo hoop ick je seltme niet weygheren een bede,
Dat is datjeme jou dochter te wyve wilt gheven.

Op pagina 50 (*r762t/m768*) hebben ze het al over de kleren voor de bruiloft:

RIJCKERT: Hoor hier, evenwel raed'ickje datje de eer opje Dochters Bruyloft
Bewaert, Zijn jou Bruygooms klieren al of?
WARNAR: Of vaer? Neense trouwen. 'k Heb daer een grofgrayne kasjack legghen, den eersten
en tweeden dach,
Een yghelijck moet het anlegghen nae dat zijn vermach.
Die niet heeft, mach niet te werck gaen oft rosenobels sou regenen.

Op bladzijde 76 (*r 1192 t/m 1201*) vraagt Ritsert de hand van Warnar nadat hij heeft toegegeven dat hij het kind heeft verwekt bij Klaertje.

RITSERT: Amen, den Heer die gheeft.
Siet Warnar die een lelijck stuck aengherecht heeft,
En voelt hem in zijn ghemoet daer van overtuyghen,
Ist re'en dat om ghenade bid, en hem schick tot buyghen.
Daerom is op jou mijn hertgrondelijcke bee,
Datje mijn vergheven wilt 'tgheen dat ick misdee
Teghen u, en u Dochter, niet uyt vileynighe boosheyt;
Maer uyt een heete min en dronken reuckeloosheyt,
Ick selse te wijf nemen, indien jijt begheert:
Want ick moet het belyen, ick heb haer onteert,
En s' ils rechtevoort op 'tuyterste swangher.

Op pagina 80 (*r1267*) verteld Ritsert tegen Lecker dat Rijckert er geen problemen mee heeft als hij met Klaertje trouwt:

RITSERT: Myn Noom is te vreen dat ick Bruydegom bin.

Op pagina 92 (*r 1458 t/m 1460*) geeft Warendar de pot met geld als bruidsschat aan Ritsert:

WARENAR: Maer ick danckje van jou trouwicheyt,
Ick heb genoech om of te leven, en om dat ick voor dat kruys grou,
Schenck ickje al 'tgelt ten hylick mitje toekomende heysvrou.

Boekverslag Warenar (P. C. Hooft)

Suzan Hollman

© havovwo.nl (augustus 2002)

---

e **Taalgebruik**

- 1 Het taalgebruik was makkelijk te volgen.
- 2 Zonder de vertaling ernaast was het natuurlijk veel moeilijker geweest en had ik niet alles begrepen, maar dit was nu dus niet het geval en ik kwam er dus makkelijk doorheen. Sommige stukken vond ik overigens ook erg komisch verwoord.
- 3 Op bladzijde 14 (*r91 t/m 96*) is Warenar aan het schelden op Reym, op, naar mijn mening, een komische manier:

WARNAR: Flux hier, of ick legje ien tang tusschen hals en buyck.
Hoe gaetse voort, as ien luys op ien terighe huyck.
Hier, bet hier nae toe, seg ick, nu ist te deghen,
Blijftme daer sitten spinnen, songer voet te bewegen,
En kijkje om, of wijckje ien stroo briet van daer,
Je krijcht goe koop e galgh totje nuwe jaer.

- 6
  - a Het lezen van de tekst uit de achttiende eeuw was geen lastige klus.
  - b Dit komt natuurlijk vooral doordat de vertaling van de oorspronkelijke tekst ernaast geschreven staat. Er zitten af en toe nog wat woordspelingen of geen gebruikelijke zinsconstructies in, toch is het verhaal gemakkelijk te begrijpen.
    - c Er zijn geen duidelijke elementen te vinden die ik niet begrijp. De mensen in het verhaal leven wel heel anders dan tegenwoordig, denk maar aan het eigenlijke trouwen van Rijckert en de dochter van Warenar wat ze in een paar minuten hadden besproken, maar in zoiets kan ik me wel verplaatsen, ik begrijp wel dat het gebeurt.
- 7
  - a Ik ben tevreden over het uitvoeren van de beschrijving.
  - b De inhoud is niet te lang en deze is tevens begrijpbaar voor iemand die het verhaal niet heeft gelezen. De belangrijkste elementen worden genoemd.
- 8
  - a Het uitwerken van de verdiepingsopdracht verliep, nadat ik het informatieboek nog eens had doorgelezen, goed.
  - b Ik ben tevreden over het uitvoeren van de verdiepingsopdracht.
  - c Naar mijn mening heb ik de antwoorden op de vragen goed beargumenteerd en hiermee ook het goede antwoord op de vragen gegeven.
- 9
  - a Ik bezat naar mijn idee de vaardigheden en kennis in voldoende mate. Wel had ik af en toe het informatieboek nodig bij het beargumenteren van de antwoorden van de verdiepingsopdracht.
  - b Zoals ik al eerder zei, kon ik niet meteen de vragen uitgebreid beargumenteren van de verdiepingsopdracht.
- 10
  - a Ik ga de volgende keer niets anders doen.
  - b Ik zie geen reden waarom ik het de volgende keer anders zou doen, dus deze vraag is niet van toepassing.